

Jurafinkerne på videnskabelig legeplads...

For nylig var de to jurastuderende Maria S. Benner og Silja Bjåstad på besøg på Steno Museet. De var næsten ved at "falde bagover af beundring og stum betagelse" og skrev en anmeldelse i *Paragraf*, som er månedsblad for det juridiske studium ved Aarhus Universitet. Vi genoptrykker her først halvdel af deres anmeldelse. Anden del følger i næste nummer.

Vi mødtes kl. 14, og regnede med at være hjemme i god tid før TV2's SerieZonen tog

Foto: Poul Pedersen.

sin start. Det er jo klart, at man for tredje gang bare MÅ følge Kelly-Dylan-Brenda dramaet. I hvert fald skulle sådan et museumsbesøg som udgangspunkt ikke tage mere end en god halv time, men allerede i forhallen priste vi os lykkelige for at videomaskiner kan tidsindstilles. Der viste sig nemlig at være en usædvanlig spændende eftermiddag i vente.

Nå, men for nu at begynde ved begyndelsen. Det første, vi stødte på, var Foucaults pendul, som ganske net var placeret i forhallen. Det skal nok siges, at vi her taler om et videnskabeligt kunstværk, der fylder ca. halvanden meter i diameter på gulvet - med et pendul hængende ned fra loftet, som i hvert fald var

nooogle meter langt. På grund af jordens hældning og drejen rundt om sig selv, når pendulet også at dreje 360 grader i løbet af et døgn.

Når man ser på det pendul, den evighedsmaskine, der dér er sat i gang, kan man bedre forstå, at folk kan hypnotiseres ved hjælp af penduler. Man kan hurtigt komme til at fokusere fuldstændigt på det og glemme verden omkring én. Måske var det derfor Silja endte med at gå og gabe voldsomt resten af eftermiddagen. Det var i hvert fald ikke af kedsomhed, for lad os endelig sætte dobbelt streg under, at her var et museum, der var så flot og interessant, at kedsomhed havde været en synd!

Scientia, part I

Der er to etager i Steno Museet, og også to faste udstillinger: Videnskabshistorie og Medicinhistorie. I stedet for at lægge den ene udstilling i stueetagen og den anden på 1. sal, så var hver udstilling delt op i to, hvoraf den ene halvdel lå i stuen og den anden ovenpå.

Pantografen er et instrument, hvormed man kan tegne kopier af landkort i andre målestoksforhold end originalens.

Vi entrede Videnskabshistorieudstillingen i stueetagen, og blev med det samme grebet af den Nostradamus-agtige stemning. Hvem der bare havde været videnskabsmand i gamle dage! Eller hvad? Dengang blev man jo som astronom- og lægekunstkyndig kvinde ofte brændt på bålet som heks, og så på den anden side... Vi var jo nok endt dér alligevel...

Efter emnet *Astronomi*, som egentlig bare tjente det formål at sætte os i den helt rigtige oplevelsesstemning, var der noget om *Kortlægningen af Danmark*. Det var faktisk lidt kedeligt, og vi ville nok slet ikke nævne det her, hvis ikke det var for det meget fikse interaktive indslag: "Prøv at tegne et kort", hvor man ved hjælp af en pantograf kunne tegne

en miniudgave af Danmark ved at tegne ovenpå et eksisterende landkort. Forsøget blev gjort, men fordi man nu engang ER lidt barnlig (Silja!) fik Jylland både bums på næsen og et småberuset, fjoget grin. Tsk tsk. Pantografen er et instrument, der gør at man (ved seriøst brug) kan tegne kopier af landkort i andre målestoksforhold end originalens.

Vi lærte også om *Lys og optik* følgende: Ole Rømer beregnede lysets hastighed så tidligt som i 1676 og regnbuen kan kun ses, når man har solen i ryggen. Der stod mod forventning intet om krukken med guld for enden.

Småskuffede gik vi videre til emnet om *Elektromagnetisme*, der mindede kraftigt om en fysiktime i 9. klasse - hvor var 45 minutter dog

lang tid i 1990'erne – og vi så et par magnetnåle der drejede ved hjælp af elektrisk strøm. Det var jo H.C. Ørsted, der i 1820 opdagede dette, og efter sigende fik han som fortjent buksevand i hvert eneste efterfølgende frikvarter.

En fed detalje ved *Atomfysik*-emnet var, at man kunne se det periodiske system med alle grundstofferne. Altså se dem rigtigt! Her så vi også en 'kopi' (vi satser på, det var en attrap...) af atombomben,

Fortsættes næste side

Jurafinkerne ...

Fortsat fra side 5

der blev kastet over Hiroshima, og tro det eller ej: Den vejede fem tons og var tre meter lang! Her gik man og troede, at sådan én var en meter lang og let kunne jongleres med, sådan som man ser det på film...det gjorde indtryk! Så kan man bedre forstå, hvorfor det gik så galt, som det egentlig gjorde!

Midterst i lokalet stod en KÆMPE stjerneikkert. Den var overflot, men man måtte ikke røre den. Det gjorde vi heller ikke. Ikke sådan ret meget. De der gamle måleinstrumenter af mørkt træ og messing var i det hele taget noget særligt.

'Det må have været helt specielt at være videnskabsmand dengang', bemærkede vi igen. I dag sidder man jo bare ved sin computer, men det vidste de bare ikke på det tidspunkt, så de har såmænd nok ikke engang forstået at sætte pris på det! Drønnerter! Stjerneikkertten ragede langt op i loftet, og rundt om den deroppe var der også gangarealer med udstilling. Vi ville derop.

Scientia, part II

Vi startede naturligvis med

Foto: Poul Pedersen.

at hænge ud over rækværket for ligesom at få oplevelsen af kikkertten ovenfra - eller rettere fra siden, for den var altså temmelig stor. Der var ikke noget synligt hul i taget, så den kunne bruges om natten, men vi legede lidt med tanken om, at der skjult var en eller anden form for åbning, som der i hvert fald ville have været, hvis vi var med i en James Bond-film...

Nå, men temaet ovenpå var den alternative videnskabs-historie. Og vi så da også en model af *Stonehenge*, der egentlig var mere imponerende i modelform end i virkeligheden. Der træder det

nemlig en del tydeligere frem, at hvordan man end vender og drejer det, så er det nu bare en samling gamle sten placeret på må og få.

Der var også noget om *Horoskoper og Pyramider*, men det mest interessante var afdelingen om *Babylonierne*. Disse gik en del op i astronomi, og ud fra beregninger lavet 500 år f. Kr. fødsel kan man stadig den dag i dag forudsige sol- og måneformørkelser.

Resten af førstesalens udstilling gik vi ikke i detaljer med, men vi dannede os det meget vigtige helhedsindtryk, og det var slet ikke så tosset.

Her kan man se planeternes størrelse i forhold til hinanden og i forhold til udsnittet af solen bagved. Ved at løfte på colaflaskerne under hver planet, kan man mærke, hvor meget en halv liter cola ville veje på den pågældende planet.

Det var skønt, at rummet var stort og lyst, og de beskrivende plancher var "luftige" – der stod ikke så meget på dem, og de var sat op i en slags plexiglas, der gjorde det meget læsevenligt og nemt at give sig i kast med.

Miniekperimentarium

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at vi havde glædet os voldsomt til denne afdeling. Den var klart museets mindste, og det var klart dér, vi brugte mest tid. Men det var altså med store forventninger, vi bevægede ind i

Det Interaktive Slaraffenland, og vi blev IKKE skuffede.

Vi lagde ud med at prøve de forskellige spejle (jamen, det SKULLE man altså..). Der var to, hvoraf det ene var konveks og det andet konkav. I førstnævnte så man ufattelig fed ud, og i det gjorde man også i det andet....der stod man bare på hovedet. Haha. Vi gik hurtigt videre. Så var der noget med en masse spejle oveni hinanden, der bevirkede, at ens spejling blev spejlvendt, og noget andet, der gjorde, at man kunne dele sig selv i to ved hjælp af en

masse spejle og lege sprællemænd ved at spejle den ene halvdel af kroppen i alle de andre spejle. En ting, der er svært at forklare, men tro os, det var sjovt!

Herinde kunne man også blande sig med sin ven: Der var tale om et spejl med mellemrum, og så skulle man sidde på hver sin side af spejlet. Således havde man pludselig en helt ny næse og ny pande – eller omvendt ny mund og nye øjne. Vi blev hurtigt enige om, at det var lige lovligt surrealistisk, og at på trods af vores fregner som fælles lighed, så var vi nok alligevel bedst hver for sig...

En anden sjov leg var den med colaflaskerne. Disse hang i snore ned fra de forskellige 'planeter' i solsystemet. Ved at løfte på dem blev det illustreret, hvor meget en cola vejede her på jorden, på Pluto og på alle de andre planeter.

Desværre har alt jo en ende, og en spoleorm har to, så vi måtte afslutte vores frikvarter/-time og fortsætte til det lidt mere seriøse.

Fortsættes i næste nummer

Husk miniekperimentarium er åbent på alle åbningsdage frem til 6. januar 2002.